

Van Hoof Advies uc

Im Heidfeld 24, 47574 Goch

Correspondentie: Postbus 41
6590 AA Gennepe

e-mail: mailvanhoofadvies@gmail.com
IBAN: DE02320613844801763010

College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
t.a.v. het secretariaat van de Hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Uw kenmerk: Z/127227
Mijn kenmerk: Br29a
Betreft: bezwaarschrift

Kessel, 29 oktober 2020

1

Geacht college,

Namens de Milieuvereniging Land van Cuijk, Beerseweg 10, 5451 NS Mill (verder te noemen: de vereniging) teken ik hierbij bezwaar aan tegen uw besluit waarin u een natuurvergunning verleent voor het bedrijf Rotscheweg 1 te Escharen.

Geen vergunningplicht

De vergunning is verleend met toepassing van interne saldering, waarbij volgens u de stikstofdepositie niet hoger is dan de stikstofdepositie in de referentiesituatie. Op grond van de rechtspraak van de Raad van State is dan op grond van objectieve gegevens uitgesloten dat er significante gevolgen optreden. Een passende beoordeling is dan niet nodig. Zie de uitspraken ECLI:NL:RVS:2010:BL9656 en ECLI:NL:RVS:2021:71. Vanwege de wetwijziging van 1 januari 2020 geldt er daarom geen natuurvergunningplicht meer voor dergelijke gevallen. Zie ECLI:NL:RVS:2021:71, r.o. 17.10.

Uit uw standpunt dat de stikstofdepositie niet toeneemt ten opzichte van de referentiesituatie, volgt dan ook niet dat de vergunning verleend kan worden, maar volgt juist dat de vergunning geweigerd had moeten worden, omdat in die situatie geen sprake is van een natuurvergunningplichtig project.

Emissiereducerende techniek onvoldoende zeker

De vereniging bestrijdt echter ook dat er met zekerheid sprake is van een afname. In de nieuwe situatie worden aan de huisvestingssystemen van alle dieren combiluchtwassers van het type BWL 2009.12 toegevoegd.

Op grond van de Regeling Ammoniak en Veehouderij (Rav) rekent u daarom met emissiefactoren die slechts 15 % bedragen van de emissiefactoren van reguliere huisvestingssystemen. Dit uitgaande van de veronderstelling dat de combiluchtwasser 85 % ammoniakemissie reduceert.

Uit indicatieve metingen is inmiddels echter gebleken dat de ammoniakverwijdering met gemiddeld gemeten slechts 59 % i.p.v. 85 % meer dan een kwart lager lag dan het verwachte prestatieniveau volgens de Regeling Ammoniak en Veehouderij (Rav). Zie het rapport Melse et al., 2018: "Evaluatie geurverwijdering door luchtwassystemen bij stallen Deel 2: Steekproef rendement luchtwassers in de praktijk", zie

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/04/03/rapport-evaluatie-geurverwijdering-door-luchtwassystemen-bij-stallen-deel-2>. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft hierover een brief aan de Tweede Kamer gestuurd (brief van 3 april 2018 met kenmerk IENW/BSK-2018/49980).

2

De vereniging wijst er op dat deze gevonden tegenvallende resultaten zo ernstig zijn bevonden dat ze inmiddels zijn aangevoerd ter verklaring van het zogenoemde ammoniakgat – en zodoende zijn ze ook ingezet geweest ter onderbouwing van het Programma Aanpak Stikstof. Naar aanleiding van r.o. 15.6 van de verwijzingsuitspraak ECLI:NL:RVS:2017:1259 is een nadere onderbouwing gegeven op het door de Raad van State geconstateerde gebrek dat onvoldoende is onderbouwd waarom het aannemelijk is dat de bestaande dalende trend van de stikstofdepositie zich doorzet, ondanks dat metingen van ammoniakconcentraties hiervoor een contra-indicatie vormen. Daartoe is verwezen naar een rapport van de CDM (zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/12/03/analyse-van-de-ammoniakemissie-uit-de-landbouw-in-de-periode-2005-2016>). Driekwart van het verschil tussen vastgestelde emissies en hogere ammoniakconcentraties zou verklaard kunnen worden door atmosferische en chemische processen, en een kwart door aan te nemen dat de emissiereductie in de periode 2005-2016 minder groot is geweest dan is aangenomen. Volgens de CDM heeft vooral het tegenvallend resultaat van emissie-arme staltypen en het tegenvallend resultaat van mesttoediening een groot effect op de tegenvallende (hogere) emissies. Daarbij verwijst de CDM terug naar de indicatieve metingen – het rapport Melse et al, 2018. Gelet op het CDM-rapport, het rapport Melse et al. en de brief van de Staatssecretaris, is er geen wetenschappelijke zekerheid meer dat de combiwassers het rendement leveren dat wordt geclaimd in de Rav.

De vereniging wijst verder op r.o. 39.5 van de PAS-uitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603, waarin de Raad van State de opdracht gaf aan verweerder in die kwestie om in te gaan op het betoog dat voor combiwassers bij de vergunningverlening niet zonder meer van de emissiefactoren uit de Rav uitgegaan mag worden.

Nadere inzichten die reeds bekend waren ten tijde van het nemen van de thans bestreden beschikking, bevestigen het gebrek aan wetenschappelijke zekerheid verder. Verwezen wordt naar het rapport Stikstofverlies uit opgeslagen mest, van het CBS, oktober 2019, zie

[https://www.eerstekamer.nl/overig/20191025/stikstofverlies_uit_opgeslagen/met a.](https://www.eerstekamer.nl/overig/20191025/stikstofverlies_uit_opgeslagen/met_a)

In dit rapport wordt gewezen naar het model NEMA (National Emission Model for Agriculture), waarmee de ammoniakemissie wordt berekend met emissiefactoren die zijn afgeleid uit metingen in stallen.

De ammoniakemissie in de stal is in NEMA berekend met emissiefactoren per dierplaats in de Rav, of met actuele gegevens over de emissie per dierplaats die nog niet in de Rav zijn verwerkt (zie § 2.4, blz. 12).

Voor combiluchtwassers zijn de emissiefactoren in NEMA al aangepast op basis van het gevonden rendement van slechts 59 % in plaats van 85 %. Zie blz. 22:

3

is. Toch kan de ammoniakemissie van emissiearme stallen behoorlijk veranderen als de emissiereductie ten opzichte van de reguliere stal wordt overschat. Een voorbeeld hiervan is de recent bijgestelde emissiereductie van combiwassers. Het rendement van deze stalsystemen is recent bijgesteld van 85 procent naar 59 procent emissiereductie (Melse *et al.*, 2018). De emissie van deze stallen bedroeg dus 15 procent van de emissie van een reguliere stal en dit is na de bijstelling 41 procent, bijna driemaal zo hoog.

Dit heeft er toe geleid dat de emissiefactor voor de combiluchtwassers voor gespeende biggen, guste en dragende zeugen, kraamzeugen en vleesvarkens in NEMA al is aangepast tot waarden die bijna 3 keer zo hoog zijn als de waarden in de Rav. Zie bijlage B8.2.

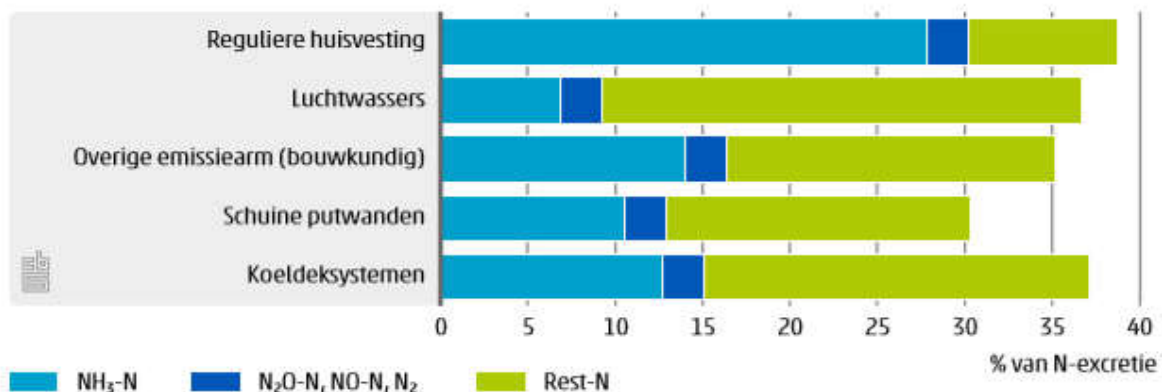
In het rapport wordt er op gewezen dat de emissiefactoren die in de Rav zijn opgenomen slechts deels zijn gebaseerd op metingen. Daarbij is vaak slechts een beperkt aantal metingen uitgevoerd aan de reguliere huisvestingssystemen en zijn de emissiefactoren voor emissiearme systemen daarvan afgeleid. De onzekerheid in de emissiefactoren is daarom groot (blz. 22):

In de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) is voor elk stalsysteem een emissiefactor opgenomen in kilogram ammoniak per dierplaats. Deze zijn deels gebaseerd op metingen. Vaak is een beperkt aantal metingen uitgevoerd aan de reguliere huisvesting en zijn de emissiefactoren voor emissiearme stalsystemen hiervan afgeleid. De onzekerheid in de emissiefactoren van met name emissiearme stalsystemen is dus groot. De emissiefactoren van reguliere huisvesting zijn gebaseerd op metingen in vier stallen (vier bedrijfslocaties of twee bedrijfslocaties met twee systemen), waarbij er zes metingen (van minimaal 24 uur) verdeeld over een jaar worden uitgevoerd (Ogink et al., 2017).

In het rapport wordt er op gewezen dat de CDM adviseert de stikstofemissie van stalsystemen met name bij vaste mest uit te rekenen door de verhouding tussen stikstof en fosfaat (N-P verhouding) in de mest tussen het moment van excretie en na de opslag uit te rekenen. Omdat fosfaat niet vervluchtigt, is de verandering in de stikstof-fosfaat verhouding in mest die wordt uitgescheiden en die in de afgevoerde mest, een indicator voor stikstofverlies (blz. 8).

Uit berekeningen volgt dat met name voor emissie-arme stalsystemen en dan speciaal voor luchtwassers, op basis van de N-P verhouding een veel groter stikstofverlies wordt gevonden dan op grond van de NEMA-waarden, laat staan op grond van de Rav-waarden voor combiwassers. Zie de figuur in § 3.2.2 (hieronder):

4

N. B. Het stikstofverlies is berekend op basis van het verschil in N/P₂O₅-verhouding bij excretie en bij mestafvoer, onderverdeeld in berekende emissies van stikstof in de vorm van ammoniak (NH₃), lachgas (N₂O), stikstofoxide (NO) en moleculaire stikstof (N₂) volgens NEMA en een rest-N (verschil tussen totaal N-verlies op basis N/P₂O₅-verhoudingen en de emissies van NH₃-N, N₂O-N, NO_x-N en N₂).

De hier gepresenteerde berekeningen zijn uitgevoerd voor vleesvarkens maar de verschillen in huisvestingssystemen tussen regulier en emissie-arm zijn voor vleesvarkens en andere typen varkens. Het groene gedeelte vormt de extra berekende stikstofverliezen ten opzichte van de NEMA-cijfers. Te zien is dat bij luchtwassers dit zelfs veruit het grootste deel vormt. Dit wijst er op dat bij luchtwassers de stikstofverliezen nog wel vier keer zo groot kunnen zijn dan op basis van de NEMA-cijfers, terwijl die NEMA-cijfers voor combiluchtwassers op zichzelf al bijna 3 keer zo hoog zijn dan de cijfers uit de Rav !

In het rapport wordt dan ook geconcludeerd dat bij de meeste diersoorten bij inzet van emissiearme huisvesting er een groot verschil is tussen berekende stikstofverliezen op basis van de N-P verhouding en op basis van NEMA. Alleen bij reguliere huisvesting is het verschil klein. De onderzoekers spreken daarom het vermoeden uit dat de veronderstelde effectiviteit van emissiearme huisvesting wordt overschat. Zie blz. 31:

Bij de meeste mestsoorten is het stikstofverlies op basis van het verschil in N/P_2O_5 -verhouding bij excretie in de stal en bij mestafvoer van het bedrijf groter dan het verlies dat berekend wordt met emissiefactoren voor ammoniak en overige stikstofverbindingen in NEMA. Het verschil is het grootst bij vaste mestsoorten en bij emissiearme huisvesting. Alleen bij reguliere huisvesting van rundvee, varkens en pluimvee komt het stikstofverlies op basis van de N/P_2O_5 -verhouding in de buurt van het stikstofverlies berekend met emissiefactoren.

...

Het stikstofverlies, gebaseerd op het verschil in N/P_2O_5 -verhouding bij excretie en bij mestafvoer, dat niet wordt verklaard uit berekende emissies van ammoniak en overige stikstofverbindingen, is bij emissiearme huisvesting relatief groot. Dit doet vermoeden dat de veronderstelde effectiviteit van emissiearme huisvesting wordt overschat. De emissiefactoren voor ammoniak per dierplaats berusten voor veel emissiearme systemen niet op metingen maar zijn afgeleid van andere systemen.

5

Er bestaat dus evident wetenschappelijke discussie over het nut van de combiluchtwasser als maatregel.

De Rav vormt geen algemeen verbindend voorschrift ten aanzien van natuurvergunningen. Zorgvuldig openbaar bestuur vereist dat milieu-inzichten zijn gebaseerd op deugdelijk milieuwetenschappelijk onderbouwd onderzoek. Verwezen zij naar het advies van de AG in de kwestie ECLI:NL:RVS:2017:3557.

Er mag gezien de bevindingen in de brief van de Staatssecretaris en gezien genoemd onderzoek niet langer aangenomen worden dat de emissiefactor voor dit type luchtwassers een reële weergave is van de feitelijke ammoniakemissie. In ieder geval kan niet langer volgehouden worden dat er zekerheid bestaat omtrent de emissiefactor in de Rav. Er is hier dus sprake van een kennisleemte. Een overeenkomstig art 6 lid 3 Hrl uitgevoerde beoordeling mag echter geen leemten vertonen en moet volledige, precieze en definitieve constatering en conclusies bevatten die elke redelijke wetenschappelijke twijfel kunnen wegnemen. Het toepassen van een combiluchtwasser is het toepassen van een geclaimd emissiereducerende maatregel. Deze maatregel mag in de passende beoordeling niet worden betrokken indien de verwachte voordelen ervan niet vaststaan (ECLI:EU:C:2018:822). Logischerwijs geldt dit dan evenzeer voor de voortoets. Er bestaat wetenschappelijke discussie over het nut van dit huisvestingssysteem als

maatregel. Deze maatregel kan daarom in de passende beoordeling niet worden betrokken (ECLI:NL:RVS:2019:1603, r.o. 18 punt 11). Logischerwijs geldt dit evenzeer voor de voortoets. Gelet op de uitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603, r.o. 20.12, kan van een maatregel waarvan de minimaal en de maximaal te verwachten effecten zijn berekend, hooguit het minimaal te verwachten effect in de passende beoordeling worden betrokken, mits dit met de vereiste zekerheid is gekwantificeerd. Gelet op het CBS-rapport is er geen zekerheid dat de combiluchtwasser winst oplevert ten opzichte van het reguliere systeem, zodat het reductiepercentage 0 % is en uitgegaan moet worden van de emissiefactoren voor traditionele huisvesting.

Voor dit standpunt vindt de vereniging verdere ondersteuning in de zeer recente uitspraak ECLI:NL:RVS:2021:71, r.o. 10.3. De Raad van State wijst er hier op dat in het CBS-rapport staat dat de veronderstelde effectiviteit van emissiearme huisvesting vermoedelijk wordt onderschat. Ook bevestigt de Raad van State dat uit het advies van de CDM en het RIVM kan worden afgeleid dat onzeker is of de emissiefactoren voor bepaalde combiluchtwassers juist zijn. Dat geldt zeker voor het onderhavige type luchtwasser BWL2009.12. De vereniging verwijst naar tabel 5 uit het rapport Melse et al., hieronder gekopieerd:

Tabel 5: Combi-wassers (29 locaties): metingen van geur- en ammoniakrendementen.

#	Datum	Geur-in (OUE/m3)	Geur-uit (OUE/m3)	Rendement geur (%)	NH3-in ppm	NH3-uit ppm	Rendement NH3 (%)	Type systeem	Reductie geur vlgs Rgv (%)	Reductie NH3 vlgs Rav (%)	
17	Wed 18-Jan-17	6702	2542	62	46.5	9.25	80	BWL 2009.12	85	85	
18	Mon 23-Jan-17	2942	1031	65	35	17	51	BWL 2006.14	chemo-combi 85%	70	85
19	Thu 2-Feb-17	3856	2082	46	37	3.75	90	BWL 2007.02	bio-combi 85%	75	85
20	Thu 9-Feb-17	6410	3828	40	21.5	0	100	BWL 2009.12.v2	bio-combi 85%	85	85
21	Tue 14-Feb-17	4398	1635	63	17.5	0	100	BWL 2009.12	bio-combi 85%	85	85
22	Thu 16-Feb-17	4546	2598	43	14.5	0	100	BWL 2009.12	bio-combi 85%	85	85
23	Tue 21-Feb-17	4398	2412	45	21	11.25	46	BWL 2011.07	bio-combi 85%	75	85
24	Wed 22-Feb-17	7137	1632	77	37.5	0	100	BWL 2007.02	bio-combi 85%	75	85
25	Mon 6-Mar-17	2412	1343	44	12.5	0	100	BWL 2009.12	bio-combi 85%	85	85
26	Tue 7-Mar-17	1031	661	36	24	4	83	BWL 2007.01v2	chemo-combi 85%	75	85
27	Wed 8-Mar-17	2755	1436	48	20	0	100	BWL 2009.12v2	bio-combi 85%	85	85
28	Thu 9-Mar-17	3828	3728	3	18	0	100	BWL 2006.14	chemo-combi 85%	70	85
29	Tue 28-Mar-17	2533	871	66	15.75	12.25	22	BWL 2009.12	bio-combi 85%	85	85
30	Wed 29-Mar-17	2750	1740	37	51	40	22	BWL 2009.12	bio-combi 85%	85	85
31	Thu 30-Mar-17	1830	1432	22	33.5	28.5	15	BWL 2009.12	bio-combi 85%	85	85
32	Mon 29-May-17	981	392	60	12	18	-50	BWL 2011.07v3	bio-combi 85%	75	85
33	Wed 31-May-17	1530	1628	-6	12.5	2.75	78	BWL 2009.12v2	bio-combi 85%	85	85
34	Thu 1-Jun-17	5124	1837	64	23.5	20.75	12	BWL 2009.12v2	bio-combi 85%	85	85
35	Tue 6-Jun-17	19368	7749	60	17.75	0.5	97	BWL 2007.01v3	chemo-combi 85%	75	85
36	Mon 12-Jun-17	7774	2355	70	25	0	100	BWL 2007.02v1	bio-combi 85%	75	85
37	Tue 13-Jun-17	1877	614	67	9	0	100	BWL 2009.12v2	bio-combi 85%	85	85
38	Wed 14-Jun-17	2609	1448	44	18.5	12.5	32	BWL 2009.12v2	bio-combi 85%	85	85
39	Mon 19-Jun-17	3019	1851	39	14.25	12	16	BWL 2009.12	bio-combi 85%	85	85
40	Tue 20-Jun-17	1799	1109	38	8.25	8.25	0	BWL 2009.12v1	bio-combi 85%	85	85
41	Wed 21-Jun-17	2288	1761	23	16	12.25	23	BWL 2007.02v1	bio-combi 85%	75	85
42	Thu 22-Jun-17	1165	987	15	10.25	13.5	-32	BWL 2011.07	bio-combi 85%	75	85
43	Tue 27-Jun-17	3682	3928	-7	9	5.5	39	BWL 2009.12v2	bio-combi 85%	85	85
44	Thu 29-Jun-17	1451	912	37	3	0	100	BWL 2009.12	bio-combi 85%	85	85
45	Mon 17-Jul-17	1382	1879	-36	15.75	4.25	73	BWL 2009.12	bio-combi 85%	85	85
	Gemiddelde:	3847	1980	40	21	8	59		81	85	
	sd:	3530	1433	26	12	10	45				
	sem:			5			8				

Er zijn op 29 locaties met combiwassers metingen aan de ammoniakemissie verricht en van die 29 locaties waren er maar liefst 18 waar het onderhavige type BWL2009.12 in gebruik was. Bij slechts een kleine minderheid (7) van die locaties werd de beoogde 85 % emissiereductie gehaald. Bij de meeste was de emissiereductie veel lager, soms zelfs geheel afwezig.

In de kwestie ECLI:NL:RVS:2021:71, waar het ging om een intrekking van een onherroepelijke natuurvergunning, betekende die onzekerheid dat niet met zekerheid kon worden vastgesteld dat de omvang van de ammoniakemissie in die vergunning onjuist was vastgesteld. Die zekerheid was wel nodig om tot intrekking van een onherroepelijke natuurvergunning over te gaan, zo oordeelde de Raad van State. Daar voegde de Raad van State aan toe dat die kwestie verschilde met de PAS-uitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1603, omdat daarbij de verlening van een natuurvergunning aan de orde was. In casu is ook de verlening van een natuurvergunning aan de orde. Dat betekent dat er zekerheid moet zijn dat de omvang van de ammoniakemissie in de vergunning juist is vastgesteld. Er moet dus zekerheid zijn over de emissiefactoren uit de Rav. Die zekerheid is er in casu echter niet. Dat het onderzoek naar het emissiereducerend vermogen van combiluchtwassers nog niet is afgerond, betekent niet dat bij vergunningverlening gebruik kan worden gemaakt van een emissiefactor waarover onzekerheid bestaat. Dat verdraagt zich niet met het voorzorgbeginsel uit de Habitatrictlijn/Wet Natuurbescherming.

7

In andere zaken stelt u dat de emissiefactoren in de Rav zijn gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten, volgens een protocol dat sterk lijkt op een protocol dat ook internationaal wordt toegepast. Ook wijst u er op dat het CBS-rapport geen aanleiding is geweest voor het ministerie van IenW om de emissiefactoren van de Rav aan te passen, maar wel voor het ministerie van LNV om de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) om advies te vragen, opdat meer inzicht wordt verkregen in de mogelijke oorzaken van het verschil in de gasvormige N-verliezen en mogelijke te ondernemen acties.

In het CBS-rapport wordt er daarentegen, zoals hierboven al is aangegeven, op gewezen dat de emissiefactoren die in de Rav zijn opgenomen slechts deels zijn gebaseerd op metingen en dat de onzekerheid in de emissiefactoren daarom groot is (blz. 22).

Dit wordt ook bevestigd in het eindrapport van het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof, de zogenoemde commissie Hordijk. Deze commissie komt in § 3.3.4 van het eindrapport tot de volgende conclusies en aanbevelingen:

Emissiefactoren landbouw

De landbouwsector is een van de belangrijkste bronnen van NH₃-emissies en emitteert daarnaast ook in mindere mate NO_x. Dit onderstreept het belang van correcte emissieschattingen.

Bij het schatten van stalemissies, beweidingsemisies en bemestingsemisies wordt gebruik gemaakt van emissiefactoren voor NH₃. Deze worden geacht representatief te zijn voor de verschillende stalsystemen en aanwendingstechnieken. In principe zijn stalemissies gebaseerd op metingen (hoewel vaak van 25 tot 15 jaar geleden) waarbij emissiefactoren zijn genormaliseerd naar een gemiddelde waarde voor factoren die de emissie beïnvloeden, met name melkureum, buitentemperatuur en met mest besmeurd loopoppervlak van het dier (met name melkvee). Voor beweiding- en bemesting zijn ook alle emissiefactoren gebaseerd op metingen, waarbij geen onderscheid is gemaakt in grondsoort.

Het adviescollege komt daarom tot de volgende aanbevelingen (zie ook Annex 2.3.2 voor details):

- a. NEMA berekent thans een jaarlijkse emissie zonder informatie over de temporele variatie en variatie binnen het jaar als gevolg van meteorologische verschillen. Voor de modellering van depositie is die noodzakelijk en daarvoor worden nu veelal eenvoudige benaderingen gebruikt. Die informatie zou te verbeteren zijn op basis van de bestaande meetgegevens, aangezien metingen aan die emissies veelal over langere perioden plaatsvinden. Hieruit zouden effecten van weersinvloeden te halen moeten zijn.
- b. De NEMA-emissiefactoren voor stalsystemen zijn gebaseerd op emissiemetingen van 20 tot 15 jaar geleden. Verbetering ervan kan door concentratiemetingen bij stalsystemen in de praktijk uit te voeren. Daarnaast is aanvullend onderzoek nodig naar gasvormige stikstofverliezen uit emissiearme stallen, gelijktijdig met berekeningen van de gasvormige stikstofverliezen volgens een de massabalansmethode.
- c. Het is van belang om emissiemetingen te verrichten aan (i) nieuwe toedieningstechnieken zoals het met water verdunnen van mest die met een zodenbemester wordt toegediend en (ii) nieuwe mestproducten door mestbewerking en mestverwerking zoals digestaat uit mestvergisting en mineralenconcentraten.
- d. De NEMA-emissiefactoren kunnen worden verbeterd voor regionale en lokale toepassingen door factoren mee te nemen waarover regionaal informatie bekend is, zoals temperatuur en grondsoort, om zo tot een betere regionale spreiding van emissies te komen. Dit vereist nieuwe metingen.
- e. Door een combinatie van 'smart sensing' en verspreidingsmodellering zal gezocht moeten worden naar methoden die de stikstofstromen en de verliezen voor het hele bedrijfssysteem kunnen vaststellen om zo de integrale verliezen van NEMA te kunnen valideren.
- f. De emissies van NO_x uit landbouwbodems worden enkel door middel van de Tier 1-methode meegenomen en zijn erg onzeker. Een op metingen gebaseerde Tier 2-methode wordt aanbevolen.
- g. De informatie voor stalemissies is met name te vinden in rapporten, die deels niet up to date zijn. Er is een beperkt aantal wetenschappelijke publicaties beschikbaar. Het is daarom van belang om hier meer aandacht aan te besteden in het kader van internationale afstemming en toetsing.

8

De NEMA-emissiefactoren komen over het algemeen overeen met de Rav-emissiefactoren, behalve dus voor combiluchtwassers, omdat de NEMA-factoren wel reeds zijn aangepast a.d.h.v. nadere bevindingen en de Rav-factoren meer verouderd zijn. De NEMA-emissiefactoren en dus de Rav-emissiefactoren zijn blijkens het rapport van de commissie Hordijk gebaseerd op emissiemetingen van 20 tot 15 jaar geleden en de informatie hieromtrent is te vinden in rapporten die deel niet up to date zijn. Het aantal wetenschappelijke publicaties is beperkt en hier moet in het kader van internationale afstemming en toetsing meer aandacht aan besteed worden. Het zou beter zijn als er concentratiemetingen bij stalsystemen in de praktijk worden uitgevoerd en aanvullend onderzoek naar gasvormige stikstofverliezen uit emissiearme stallen is nodig.

De Rav-emissiefactoren zijn dus niet gebaseerd op de beste beschikbare wetenschappelijke technieken, maar op beperkte aantallen metingen aan proefstallen, vaak verouderd, en niet gevalideerd in de praktijk.

De omstandigheid dat het ministerie van IenW in het CBS-rapport geen aanleiding ziet om de Rav-emissiefactoren aan te passen, neemt niet weg dat er wetenschappelijke discussie is omtrent de geclaimde emissiereductie en dat de verwachte voordelen van dit systeem niet vaststaan. Dat het ministerie van LNV de CDM om advies heeft gevraagd, bevestigt juist dat die wetenschappelijke discussie

er wel is. U mag daarom niet van de lage emissiefactor voor combiluchtwassers uit de Rav gebruik maken.

Anders dan u stelt, is er dus geen zekerheid dat de stikstofdepositie niet toeneemt. Daarom is er geen zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van de stikstofgevoelige habitats in de omliggende Natura2000-gebieden niet verslechteren.

Het is verder zo dat bij een varkenshouderij de ammoniakemissie sterk kan fluctueren. Er zijn dagelijkse fluctuaties, die te maken hebben met het mest- en eetgedrag van de dieren, en er zijn fluctuaties op langere termijn, die te maken hebben met het stadium in de mestfase – bijvoorbeeld zijn het jonge, pas opgelegde dieren, of bijna volgroeide slachtrijpe dieren. Gelet daarop en gelet op al hetgeen hierboven is aangevoerd, hadden in ieder geval vergunningvoorschriften opgenomen moeten worden om zekerheid door metingen te krijgen dat de geclaimde emissiereductie door middel van een luchtwasser ook daadwerkelijk bereikt wordt. Zie ook r.o. 7.1 van de uitspraak ECLI:NL:RVS:2020:1528.

Reguliere voorbereidingsprocedure in strijd met Habitatrictlijn

Deze vergunning is voorbereid met de reguliere voorbereidingsprocedure. Het is de vereniging volstrekt onduidelijk waarom, aangezien u doorgaans de uitgebreide voorbereidingsprocedure hanteert. Juist in deze procedure, waarin fors wordt ingezet op dubieuze technieken, is het niet zorgvuldig de verkorte (reguliere) procedure te gebruiken.

9

In elk geval is toepassing van de reguliere voorbereidingsprocedure in strijd met art. 6 lid 3 van de Habitatrictlijn (Hr1). Toestemming voor een project dat significante gevolgen kan veroorzaken, mag immers op basis van deze bepaling pas verleend worden nadat inspraakmogelijkheden zijn geboden. Dat is niet het geval in de reguliere procedure, want dan wordt eerst de vergunning verleend, en daarna is er pas via een bezwaarprocedure inspraak mogelijk. U dient bij natuurvergunningen daarom de uitgebreide procedure te hanteren, zodat vooraf zienswijzen kunnen worden ingebracht.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande, verzoek ik u namens de vereniging het besluit te herroepen en vervolgens de uitgebreide procedure toe te passen en de vergunning uiteindelijk te weigeren. Tevens verzoek ik namens de vereniging een kostenvergoeding toe te kennen voor de bezwaarfase, tot op heden begroot op een procespunt volgens het Besluit proceskosten bestuursrecht.

Hoogachtend,

Ir. A.K.M. van Hoof